

УПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Романовська О.О.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Анотація. В роботі розглядається питання упровадження здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховний процес закладу вищої освіти: визначено сутність поняття «здоров'язберігаючі технології», наведено їхню характеристику та розглянуто особливості їхнього впровадження.

Ключові слова: здоров'я, здобувач освіти, педагог, освітні технології, здоров'язберігаючі технології.

Вступ. Стан здоров'я дітей та молоді визначають сьогодні як одну з характеристик соціально-економічного, морального та культурного розвитку суспільства. Чільне місце у розв'язанні проблеми здоров'язбереження і здоров'язміцнення особистості посідають формування у кожного індивіда здоров'язберігаючої культури і мотиваційних механізмів здорового способу життя. Відтак, виразної актуальності набуває здоров'язберігаюча парадигма у педагогічній діяльності. Основні засади визначені у Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, Національних програмах «Здоров'я через освіту», «Діти України» та ін. Разом з тим, реалізація цих програм відбувається досить повільно і не дає бажаних результатів, про що засвідчують негативні тенденції у стані здоров'я дітей та молоді в державі. З-посеред причин такої ситуації виокремлюють екологічні, суспільні, правові, а також культурно-освітні та психолого-педагогічні аспекти [1, 2].

Тому при здійсненні освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО) важливим завданням сьогодні є

визначення основних шляхів поліпшення стану здоров'я здобувачів освіти, розробка програм, які складуть цілісну систему організації освітніх технологій, зокрема, й здоров'язберігаючих, що сприятимуть створенню сприятливих умов для всебічного розвитку особистості та свідомого розуміння нею цінності власного здоров'я та здоров'я оточуючих.

Проблема застосування здоров'язберігаючих технологій в освіті висвітлена у працях Л.М. Рибалко., О.І. Переворської, Л.В. Сливки та ін. У даних роботах науковці спробували розкрити зміст поняття «здоров'язберігаючі технології», переглянути методи та форми реалізації даної проблеми в умовах сьогодення [3, 4].

Мета дослідження. Метою даної роботи є - виявити та проаналізувати основні аспекти впровадження здоров'язберігаючих освітніх технологій у навчально-виховний процес закладу вищої освіти.

Матеріали та методи. Теоретичні: аналіз наукової літератури для визначення стану розробленості досліджуваної проблеми; практичні: опитування, бесіди, спостереження та ін.

Отримані результати. Освітня діяльність ЗВО в сучасних умовах вимагає вирішення проблеми здійснення професорсько-викладацьким складом професійно-педагогічної діяльності, спрямованої на збереження й розвиток здоров'я студентської молоді, запобігання негативних впливів навчально-виховного процесу. Враховуючи це, викладач ЗВО, володіючи сучасними здоров'язберігаючими технологіями, при постійній взаємодії зі здобувачами освіти, медичними працівниками та психологами, повинен планувати й організовувати свою діяльність з урахуванням пріоритетів збереження та зміцнення здоров'я всіх суб'єктів педагогічного процесу.

Технологія – це, перш за все, системний метод створення, застосування знань з урахуванням технологічних і людських ресурсів та їх взаємовпливу, що має на меті оптимізацію форм освіти. У класифікації освітніх технологій (управлінської діяльності, організації навчального процесу, виховної роботи та ін.) останнім часом виокремилася нова група – здоров'язберегаючі технології.

Аналіз праць науковців стосовно досліджуваної проблем дозволив визначити, що здоров'язберігаючі технології - це такі технології, які забезпечують формування культури здоров'я у суб'єктів педагогічного процесу через формування ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших, позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, оволодіння навичками здорового способу життя й створення відповідного навчально-виховного середовища.

Характеристика

здоров'язберігаючих технологій як системи дозволяє виявити їхні основні компоненти, які сприяють формуванню культури здоров'я учасників навчально-виховного процесу. До таких відносяться:

– аксіологічний, що проявляється у розумінні здобувачами освіти цінності власного здоров'я та бажанні вести здоровий спосіб життя, застосовуючи при цьому усі свої фізичні й розумові можливості. Реалізація даного компонента проходить на основі формування

світогляду здобувача освіти, його внутрішніх переконань з урахуванням його вікових, психічних та фізіологічних особливостей. В умовах навчально-виховного процесу, цей компонент є важливою складовою у формуванні ціннісно-орієнтаційних установок на збереження власного здоров'я як невід'ємної частини життєвих цінностей;

– гносеологічний, нерозривно пов'язаний з набуттям здобувачем освіти необхідних знань та умінь стосовно збереження та зміцнення здоров'я, можливістю здійснення самостійних спроб удосконалення себе, своє тіло, психіку, емоції, інтересом до питань здоров'язбереження тощо. Під час навчання цей процес реалізується у формуванні системи наукових і практичних знань, умінь та навичок здобувачів освіти, а також орієнтує їх на дбайливе ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих;

– здоров'язберігаючий компонент включає у себе формування гігієнічних навичок, які необхідні для нормального функціонування організму. Це: дотримання правил здорового харчування, попередження шкідливих звичок, різним оздоровчим заходам та ін.;

- емоційно-вольовий, до якого належать прояви психологічних механізмів – необхідних для збереження здоров'я;

- екологічний – формування умінь та навичок адаптації до екологічних факторів (уміння гуманно вести себе на природі, дотримуватися порядку і чистоти у закладі освіти та дома, берегти приладдя тощо);

- фізкультурно-оздоровчий компонент, в основі якого закладено володіння засобами діяльності, що сприяють руховій активності.

Необхідно також зауважити, що відмінними особливостями впровадження здоров'язберігаючих технологій під час навчально-виховного процесу є: співпраця зі здобувачами освіти у протидію авторитаризму; антропоцентрична орієнтація навчально-виховного процесу на відміну від дидактоцентричної; індивідуалізація виховного впливу на

здобувачів освіти; творчий підхід до навчання; активні методи і форми навчання; скерованість на попередження стомлюваності; гнучке та узгоджене використання педагогом візуального та слухового контактів донесення інформації до здобувачів освіти; організація оздоровчих заходів.

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволяє зазначити, що питання впровадження здоров'язберігаючих освітніх технологій в навчально-виховний процес є одним із пріоритетних завдань сучасної вищої освіти. Викладач ЗВО повинен знати та вміти застосовувати здоров'язбережувальні технології, що забезпечить підготовку здорового молодого покоління. Здорове молоде покоління забезпечує майбутнє держави, генофонд нації, є науковим та економічним потенціалом суспільства.

Список літератури:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.aidsalliance.org.ua/>
2. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія /за заг. ред. Л.М. Рибалко. Тернопіль : Осадца В.М., 2019. 400 с.
3. Переворська О. І. Здоров'язберігаючі технології в освітньому процесі вищого навчального закладу / О. І. Переворська, І. М. Кобзева // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. - 2018. - № 2. - С. 85–90. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2018_2_15.
4. Сливка Л.В. Здоров'язбережувальна педагогіка: [навч.-метод. посіб.] / Л.В. Сливка. – Івано-Франківськ: видавець Кушнір Г.М., 2016. – 200 с.